

STUDIJ ILI NISMO OTIŠLI LIJEVO

Kakva sreća - biti student! Sloboda! Sloboda u velikom gradu, sloboda bez novca, sloboda bez slobodnog vremena! Idući Frankopanskom ulicom prema našem *faksu* vrlo brzo smo počeli govoriti: "Trebali smo otići lijevo". Lijevo je, naime, Pravni fakultet na kojem su studenti imali tjedno samo dvadesetak sati predavanja.

Naša su predavanja počinjala u sedam ujutro. Bila je kratka pauza za ručak, a popodne smo do sedam navečer imali praktične vježbe. Uskoro su uslijedili tehnički programi koje smo izrađivali u našoj crtaonici ili navečer kod kuće. Trebalo je polagati i kolokvije pa smo gradivo učili noću ili subotom i nedjeljom. Prvi kolokvij bila je provjera znanja računanja logaritamskim računalom, odnosno *rehnšiberom*. Zvali smo ga drvo za računanje. Bila je to smiješna sprava, izrađena od drveta s utorom u kojem je bila pomična, isto tako drvena, poluga. Na svim su rubovima bile ucrtane različite podjele na bazi logaritama pa smo pomičući polugu i pomični prozorčić na toj spravi, mogli obavljati sve računске operacije, uključujući i trigonometrijske funkcije. Čudo od sprave. Naravno da su rezultati očitani s *rehnšibera* bili ograničene točnosti pa smo se za precizna računanja služili logaritamskim tablicama na sedam decimala i mehaničkim računskim strojevima. Ti su se strojevi posuđivali na *faksu* i njima se moglo služiti samo u našoj crtaonici. Bili su užasno glasni pa, kad bi nas nekoliko istodobno računalo program normalnih jednadžbi na tim tzv. drobilicama, činilo se da je u sobi buldožer.

Nadam se da su ta čuda tehnike odslužila svoje i da ih netko čuva za uspomenu i dugo sjećanje. Ako nitko drugi, sigurno ih u Tehničkom muzeju na Savskoj cesti, u uredu-muzeorami "Katastar-zemljomjerstvo", ima kolega po struci, inženjer Božidar Kanajet zvani Boka, profesor na Rudarsko-geološko-naftnom fakultetu. Ta je soba svojevrsni muzej geodetsko tehničkih pomagala i opreme, a sve je izložke Boka samo svojim marom i željom *da se ne zaboravi*, skupio i izložio tijekom svog radnog vijeka. I još ih uvijek prikuplja. Hvala mu na tome!

Bili smo divno mladi i sve smo stigli. Išli smo na *čage* kod Tucmana, u Fijanovu, u CAM (Centralna akademska menza) i ne znam kako se sve nisu zvali ti plesnjaci. Hranili smo se po studentskim menzama koje su se nalazile u blizini Preradovićeve trga. Sve smo ih nazivali nekim pogrđnim imenima. Na samom

Preradovićevu trgu, na mjestu današnje Knjižnice i čitaonice Bogdana Ogrizovića, bila je menza "Tri kostura". Gora od hrane, bila je za mene situacija kad nas četvero sjedi za stolom srćući prevruću juhu, a već četvero drugih, katkad i osmero stoji iza naših stolica, vrebajući mjesto. Nikad mi nisu bili jasni oni brzi srkači prevruće juhe, a bili su bogme i dobri žvakači jer je i ona polukuhana *žlundrom* obložena govedina, začas završila u njihovim želucima. Čekač iza mojih leđa najduže je stajao jer sam se mučila tupim nožem i vilicom odvojiti meso od *žlundre*. Jela sam brzo koliko sam mogla, ali ne tako brzo da bih nakon ručka hodala okolo s opečenim jezikom u ustima i nedokuhanom *žlundrom* u želucu.

Za menzu sam imala jeftinije, povlaštene plave bonove koje sam ubrzo zaslužila gurajući se s ambicioznim muškim studentima na prve rokove za kolokvije, prve rokove za ispite, a i tzv. programe sam predavala među prvima. Tako mi je ostalo nešto *love* od moje mjesečno predviđene svote koju su mi slali od kuće. Ta bi svotica točno dostajala za studentsku tramvaj kartu, ali onda ne bi bilo ni prebite pare za kino, za *čagu* i kazalište. Odabrala sam ovo drugo i svugdje stizala pješice.

Ah, kazalište! Moja tiha patnja. Vidjela sam sve predstave koje su u Dramskom kazalištu bile na repertoaru tih godina.

Ali ja nisam na Kazališnoj akademiji. Tehnički fakultet treba završiti. To je struka za budućnost, govorilo se, siguran posao!!! No, čini mi se, da ni nakon dvije godine studija nisam znala što ću raditi u toj budućnosti.

Prve smo dvije godine, osim predmeta niža geodezija, slušali samo opće predmete: matematiku, fiziku, nacrtnu geometriju, račun izjednačenja itd. Matematiku, fiziku i nacrtnu geometriju zajedno su slušali svi studenti tehničkih fakulteta. Bili su to studenti elektrotehnike, strojarstva, brodogradnje, rudarstva, arhitekture, građevine i nas šačica studenata geodezije. Predavanja su se održavala u velikoj dvorani AGG fakulteta. Ta su se tri odsjeka AGG fakulteta kasnijih godina razdvojila u posebne fakultete.

Da bi se uhvatilo sjedeće mjesto u velikoj dvorani-amfiteatru, trebalo je na *faks* doći i prije sedam sati. Svakako je bilo premalo mjesta pa su oni koji bi došli kasnije, bili natiskani uz prozore, iza i između klupa na stubištima.

Matematiku je na prvoj godini predavao profesor Danilo Blanuša, a na drugoj godini profesor Vladimir Devide. Obojica su govorila glasom koji je zvučao kao brzi planinski potok; bez zastoja, bez intonacija, ispisujući na ogromnim

pločama beskrajne formule istom brzinom kojom su govorili. Kao mlinovi u Rastokama! Bože moj, to se ne može ni slijediti. Tko li će to naučiti?!

Fiziku je predavao profesor Vatroslav Lopašić. Bio je divovskog izgleda pa ga je bilo smiješno vidjeti kako dolazi na *faks* običnim nedivovskim biciklom. Nije on silazio s bicikla, nego bi ga naprosto jednom rukom izvukao između nogu. Njegova su predavanja bila spektakularna. Kad bi izvodio pokuse, djelovao je kao čarobnjak. Njegovi bi asistenti zamračili veliku dvoranu u kojoj su redovi sjedala sezali od poda do plafona, a on bi izašao pred katedru raširenih ruku iz kojih su sijevale plavičaste munje koje su zatvarale strujni krug preko, za tu svrhu, postavljenih uređaja. Moment inercije zorno nam je pokazao tako da je sjeo na pokretnu stolicu, rukama je snažno zavrtio kotač bicikla i držeći ga za osovinu podigao u vodoravni položaj iznad glave. Kotač se vrtio na jednu stranu, a naš veliki profesor, sjedeći u svojoj stolici, na drugu. Njegova su predavanja bila interesantna i vrlo posjećena, ali položiti fiziku bilo je kao da si se riješio polovine ispita iz prve godine.

U ljetnom sam roku s minimalnom ocjenom položila tu tešku i zanimljivu fiziku, nacrtnu geometriju kod profesora Ničea i još neke sitne predmete. Već u ljetnom roku imala sam uvjete za upis u drugu godinu.

Hura! Uspjela sam! Osjećala sam se sretno i čvrsto sam vjerovala da me ništa ne može spriječiti da dodem do kraja.

Drugi razlog mom veselju bilo je doseljenje moje obitelji u Sesvete kraj Zagreba. To je značilo putovati u Zagreb gradskim prijevozom, a spavati i jesti kod kuće. Neću više biti podstanar koji se, ušavši u nevoljene podstanarske sobe, uvijek osjeća uljezom. Moraš hodati na prstima, ne smiješ bučiti, a ne smiješ ni pjevati.

Mi smo svi kod kuće rado pjevali. Tata je svirao harmoniku, violinu, gitaru, harmonium, a prije drugog svjetskog rata i orgulje u crkvi svetog Josipa u Slatini. Osnovao je i vodio mnoge zborove pjevača, tamburaša i harmonikaša u mjestima i školama u kojima je službovao. Mi smo, moje sestre i ja, pjevale u tim zborovima, ali njegova nastojanja da nas nauči svirati, bilo kod kuće ili uključivanjem u školske zborove, nisu dala rezultate. Mnogoj djeci, pa čak i odraslima, s uspjehom je davao satove iz različitih instrumenata. Meni je čak i plaćao satove glasovira, ali ni od toga nije bilo koristi. Danas zbog toga žalim i osjećam kao da sam ga iznevjerila. Mnogih bi popodneva uzimao harmoniku i za svoje zadovoljstvo satima svirao. Mi bismo kadgod posjedale oko njega i pjevale po svojoj želji, a on

bi utišao registre i pratio nas svojom svirkom. Svirao je do svojih zadnjih dana. Sada u maminoj kući još uvijek beskorisno stoje napušteni instrumenti.

Moj je studij tekao bez problema. Upisivala sam godinu za godinom. Polagali smo ispite, a preko ljeta dvije godine išli na obveznu terensku studentsku praksu. Na trećoj i četvrtoj godini slušali smo stručne predmete, a već iza treće godine tražili smo preko ljeta posao za *lovu*. Malo pomalo, na osnovi vlastitih saznanja, slagala sam mozaik o struci za koju sam se pripremala.

Oduševljavao me rad na terenu, unatoč vrućinama, napornom hodanju, problemima koji su se kadgod činili nerješivi. Ipak je sve bilo rješivo. To su bili izazovi. Jednoličnost ili dosada u poslu bili su isključeni.

Bila sam zadovoljna što nisam *otišla lijevo*. Da, ja nikad nisam otišla lijevo.

Sesvete, 17. siječnja 2002.